

Nataša Ružić

Fakultet političkih nauka, Crna Gora
nruzic@ac.me

Uređivačka politika – ključni faktor pri izvještavanju o europskim integracijama u crnogorskim tiskanim medijima

Sažetak

Posljednjih godina političari koriste medije kako bi građanima obećali prosperitet na svim područjima po ulasku u EU. Europska integracija je središnja tema u svim medijima koji, ovisno o uređivačkoj politici, kritiziraju ili hvale izvršnu vlast. Pobjeda kao državne novine općenito izvještava o Crnoj Gori kao lideru u ispunjavanju uvjeta za ulazak u EU, dok oporbeni mediji, Vijesti i Dan, tvrde da europski dužnosnici kritiziraju vladu zbog niza neriješenih problema poput korupcije i kriminala.

Javnost je još skeptičnija prema EU zbog površnog medijskog izvještavanja o procesu europskih integracija. Izvještavanje se uglavnom temelji na izjavama domaćih i stranih političkih dužnosnika i rasporedu činjenica ovisno o uređivačkoj politici. Analitički članci i precizna objašnjenja što Crna Gora dobiva po ulasku u EU i onoga što ju čeka ne nalaze se u tiskanim medijima.

Ključne riječi: crnogorski tiskani mediji, izdavačka politika, europska integracija.

Uvod

Ideja o ujedinjenju Europe se razvijala postupno. Prvo spominjanje termina Europska unija nalazimo u memorandumu francuskog ministra vanjskih poslova Aristidea Brianda još 1930. godine. Tanja Mišćević objašnjava da u to vrijeme predlog Briana nije zaživio iz sljedećeg razloga. „Ovaj predlog je postao i tema razmatranja posebnog odbora Društva naroda, ali je brzo pao u zaborav, pre svega zato što je ideja rođena neposredno pred II svetski rat kada se ova organizacija morala pozabaviti mnogo značajnijim pitanjima pokušaja očuvanja međunarodnog mira i bezbednosti.“⁹⁴ Ujedinjena Europa je postala realnost tek po završetku Drugog svjetskog rata, ali su se motivi europskih integracija vremenom mijenjali. Gordana Đurović ističe da su „motivi integracija u poslijeratnim godinama polazili od bezbjedonosnih i političkih interesa, ali praksa je pokazala da je u narednim decenijama ishodište integracija, posebno kada je riječ o EU, bila ekonomska integracija. Od zone slobodne trgovine, preko carinske unije, do zajedničkog tržišta, pa preko zajedničkih evropskih politika, do kreiranja užeg sistema ekonomske i monetarne unije kroz Eurozonu.“⁹⁵

U XXI stoljeću za zemlje Zapadnog Balkana ulazak u Europsku uniju je usko vezan za prosperitet države. Ključnu ulogu u informiranju javnosti i razumijevanju ovog složenog procesa imaju mediji. Međutim, za državne medije ova tema predstavlja svojevrsan *agenda setting*, a za opozicijske mogućnost dodatnog napada na političke protivnike. U Crnoj Gori mediji dosta pozornosti posvećuju procesu europskih integracija. Detaljno se izvještava o zatvaranju jednih poglavlja i otvaranju drugih u okviru kojih se nameću novi standardi koje Crna Gora mora ispuniti. Ali, postavlja se pitanje, označava li kvantitet informacije ujedno i kvalitet? Jesu li građani uistinu informirani o procesu europskih integracija u skladu s profesionalnim standardima izvještavanja? Ovo su samo neka od pitanja na koja ćemo odgovoriti kroz istraživanje koje smo proveli. U okviru RRPP projekta „Europe, Here and There: Analysis of Europeanization Discourse in the Western Balkans Media“ grupa istraživača iz Srbije, Bosne i Hercegovine, Makedonije i Crne Gore je analizirala način izvještavanja tiskanih, elektronskih i *online* medija o procesu europskih integracija. Međutim, u ovom radu ćemo se fokusirati isključivo na tiskane medije.

Osnovna hipoteza rada je da tiskani mediji u zavisnosti od uređivačke politike manipuliraju građanima pri izvještavanju o procesu europskih integracija. Pomoćna hipoteza glasi da tiskani mediji površno izvještavaju o ovom procesu, ali utječu na formiranje stavova građana kroz naslove i odabir činjenica.

Ovakvom načinu izvještavanja prije svega pridonosi nekoliko faktora:

1. nizak stupanj medijskih sloboda;
2. politički i ekonomski pritisci u redakciji, koji su rezultirali otvorenom propagandom i manipuliranjem javnošću radi interesa vlasnika ili države.

94 Mišćević Tanja, *Pridruživanje Evropskoj uniji*, Beograd, Službeni glasnik, 2009., str. 12.

95 Đurović Gordana, „Integracioni ciljevi - ekonomska i bezbjednosna vs politička integracija“, objavljeno u: *Crna Gora u XXI stoljeću u eri kompetitivnosti: integracija u evropske i evroatlantske strukture*, Podgorica, CANU, 2010., str. 60.

Prema organizaciji „Reporteri bez granica“ Crna Gora se odlikuje niskim stupnjem medijskih sloboda. Ukoliko je 2009. godine Crna Gora zauzimala 77 mjesto, već 2013. godine je pala na 113. Crnogorski novinari rade u teškim uvjetima jer su pri izvještavanju o ozbiljnim temama suočeni s cijelim nizom problema kao što su napadi, prijetnje, različite vrste pritisaka, kao i otežan pristup informacijama od javnog interesa.

Crnogorsko medijsko tržište nudi građanima mogućnost informiranja posredstvom pet dnevnih listova i jednog tjednika. I svaki od njih tvrdi da je nezavisan, iako je općepoznato da u Crnoj Gori ne postoje nezavisni mediji. Bez nezavisnih medija ne možemo očekivati ni poštovanje profesionalnih standarda jer osnovni preduvjet za etično novinarstvo su slobodni mediji i slobodni novinari. Stoga je očigledno da se vrtimo u začaranom krugu iz kojeg se ne nazire izlaz, dok građani ispaštaju zbog takvog stanja u crnogorskom novinarstvu. S jedne strane imamo medije koji su naklonjeni vlasti, a s druge opozicijske, koji se predstavljaju kao nezavisni. Jedni podržavaju državu, a drugi vlasnika, dok su građani prepušteni izvođenju zaključaka i razmišljanju o tome gdje je istina.

Manipuliranje javnošću u skladu s uređivačkom politikom

U cilju dokazivanja hipoteze odabrali smo dvoje dnevne novine s dijametralno suprotnom uređivačkom politikom – *Pobjedu* i *Dan*. *Pobjeda* je najstariji dnevni list koji je osnovan 1944. godine i koji je prepoznat u javnosti kao list naklonjen vlasti. *Dan* je od samog početka, točnije od prosinca 1998. godine, označen kao opozicijski medij koji se predstavlja kao nezavisni, najtiražniji dnevni list i list kojem se najviše vjeruje. Jasna uređivačka politika nas je potakla da uvrstimo ova dva lista u korpus istraživanja. Služeći se metodom slučajnog uzorka analizirali smo brojeve od 2., 4., 10., 12., 20., 22. i 28. listopada 2012. godine. Na takav način istraživanjem su obuhvaćeni različiti dani u tjednu tijekom listopada.

U ovom razdoblju *Pobjeda* je objavila 19 informacija, a *Dan* 25. Pri izvještavanju o europskim integracijama u oba lista prevladavaju informativni žanrovi. U *Pobjedi* nalazimo šest vijesti i sedam izvještaja, kao i dva intervjua, a u *Danu* deset vijesti i devet izvještaja. Ovaj podatak nam pokazuje da mediji ne pojašnjavaju građanima proces europskih integracija, već površno izvještavaju o brojnim sastancima u Bruxellesu i izjavama briselskih zvaničnika. Analitičke forme su zastupljenije u *Danu*, koji je objavio pet članaka i jedan komentar, a u *Pobjedi* imamo dva komentara, jedan članak i jedan hibridni žanr. U istraživanom razdoblju ova dva lista su publikovala isti tekst nezavisno od uređivačke politike. Čitatelji *Pobjede* i *Dana* su 10. listopada imali mogućnost pročitati komentar komesara Europske komisije za proširenje i susjedsku politiku Štefana Filea, koji je poručio Crnoj Gori da zadrži zamah u reformama. Jedina razlika se ogleda u tome da je u *Pobjedi* ovaj komentar dospio na naslovnicu, za razliku od *Dana*.

U oba lista uvjerljivo dominira rubrika politika. U *Danu* je čak 17 informacija objavljeno u ovoj rubrici, a u *Pobjedi* 9. Državni list je objavio po tri informacije u rubrikama fokus i izbori, dvije u rubrici društvo, po jednu u rubrikama posvećenim ekonomiji i aktuelnostima. Osim političke rubrike, opozicijski medij ima najveći broj informacija o europskim integracijama u rubrici ekonomija (4), i po jednu u rubrikama „društvo“, „povodi“, „regioni“ i „hronika“.

U *Pobjedinim* tekstovima su uglavnom ukazani inicijali autora (15), dok su punim imenom i prezimenom potpisane tri informacije, a u jednom slučaju autor je nepoznat. U *Danu* 23 teksta su potpisana inicijalima, jedna informacija je potpisana inicijalom imena i prezimenom novinarke, a u komentaru, kao što nalažu pravila profesije, nalazimo puno ime i prezime.

U *Pobjedi* od 19 samo 5 informacija ne sadrže nikakvu grafičku opremu, a u *Danu* od 25 informacija 11 kratkih vijesti nisu praćene fotografijom. I u *Pobjedi* i u *Danu* kratke vijesti koje se odnose na sastanke u Bruxellesu ili najavu objavljivanja izvještaja nisu praćene fotografijom. *Pobjeda* uz tekst koristi fotografije osoba koje se citiraju (7) i objekata koji se spominju (7). U *Danu* su na fotografijama prikazane osobe koje su citirane (10), objekti koji se spominju (3) i osobe koja se spominju u tekstu (1).

U *Pobjedi* nailazimo na 19 informativnih naslova, a u *Danu* 22 informativna, 2 metaforična i jedan senzacionalistički. U oba medija naslovima autor sažeto iskazuje činjenice prezentirane u tekstu ili navodi dio izjave sugovornika. Državni list se najviše oslanja na službene izvore informacija, odnosno predstavnike vlasti (8), predstavnike EU (5), političke partije (2) i različite institucije (2). U ovom razdoblju objavljene su četiri informacije koje se temelje na priopćenjima. Tri su priopćenja dobijena od strane Ministarstva vanjskih poslova i integracija, a jedno od nevladine organizacije CEDEM. Osim toga, jedna informacija se zasniva na neimenovanom izvoru. Opozicijski medij takođe pri izvještavanju koristi predstavnike vlasti (7), opozicijske partije (7), predstavnike EU (6), domaće stručnjake (3), druge medije (1), izvor uopće nije ukazano u pet slučajeva, a jedna informacija se temelji na neimenovanom izvoru. U *Danu* izvori nisu imenovani u najavama nekih sastanaka „Olson u Crnoj Gori“, „Vujanović sa Nijemcima o EU“, „Završen petodnevni sastanak“, „Poboljšati ICT uslugu“. I u ovom mediju nalazimo četiri priopćenja: Demokratskog fronta, SNP-a, Ministarstva za finansije i turizam i poreznog inspektora. Od domaćih stručnjaka proces europskih integracija komentiraju sveučilišni profesor i bivša ministrica za europske integracije Gordana Đurović, kao i sociolozi Srđan Vukadinović i Andrija Đukanović.

Ukoliko pogledamo ove statističke podatke možemo doći do pogrešnog zaključka. Naslovi su povezani s tekстом, informacije su potpisane, izvještavanje je temeljeno na službenim izvorima informacija, što znači da su profesionalni standardi izvještavanja ispoštovani. Međutim, tehnike manipulacije koje koriste crnogorski tiskani mediji ćemo pokazati na konkretnim primjerima. Već letimičnim pogledom na naslovnice možemo uvidjeti da uređivačka politika itekako utječe na način izvještavanja o europskim integracijama. Na naslovnice *Pobjede* dospijevaju isključivo pozitivne informacije o ovom procesu, a *Dan* koristi izjave pojedinih predstavnika EU ili opozicijskih stranaka za kritiziranje vlasti.

Na naslovnici *Pobjede* nalazimo 5 informacija: „Prioritet efikasnost i nezavisnost pravosuđa“ (10. listopada 2012.), „Zadržite zamah u reformama“ (10. listopada 2012.), „Crna Gora je sada jedina uspješna priča u regionu“ (20. listopada 2012.), „Zahtjev nije dovoljno utemeljen“ (20. listopada 2012.), „Ne prijeti vam ponovno uvođenje viza“ (20. listopada 2012.). Dok je u *Danu* procesu europskih integracija posvećeno također pet naslovnica: „Vodimo četiri istrage o švercu u Crnoj Gori“ (4. listopada 2012.), „Garancije KAP-u mimo standarda“ (4. listopada 2012.), „Brisel protiv Milovog povratka“ (12. listopada 2012.), „Sud postupio snishodljivo“ (20. listopada 2012.), „Vlada se izvinila ministru Radovana Karadžića“ (22. listopada 2012.).

Pobjeda, 20. listopada 2012.

Dan, 4. listopada 2012. .

I *Pobjeda* i *Dan* manipuliraju publikom kroz naslove u kojima citiraju različite izvore, pa se isti događaj interpretira na različite načine. Navest ćemo nekoliko primjera. Kada su mediji objavili rezultate ankete nevladine organizacije CEDEM o padu povjerenja građana u europske integracije, oba medija su koristila različite izvore informacija i usmjeravali pozornost publike na različite činjenice. *Pobjeda* je citirala poslanika Europskog parlamenta Jelka Kacina koji je kazao: „EU bi bila srećna kada bi imala podršku kakvu ima u Crnoj Gori“ (4. listopada 2012.), a *Dan* u tekstu također koristi izjavu Kacina, ali u prvi plan ističe izjavu bivše ministrice za europske integracije Gordane Đurović koja tvrdi „Da ima rezultata narod bi vjerovao“ (4. listopada 2012.). Ovakvim načinom izvještavanja, *Pobjeda* daje pozitivnu konotaciju ovom događaju, a *Dan* negativnu.

Pobjeda, 4. listopada 2012.

Dan, 4. listopada 2012.

Još jedan primjer manipulacije putem naslova i izvora nalazimo prilikom izvještavanja o sudskom procesu Eparhije budimljansko-nikšićke Srpske pravoslavne crkve, koja je tužila državu i zatražila povrat imovine na teritoriju Crne Gore. Sud za ljudska prava u Strasbourgu odbacio je ovu optužbu, ali su naslovi o odluci suda usklađeni s uređivačkom politikom. *Dan* je citirao predstavnike Eparhije budimljansko - nikšićke i u skladu s tim naslovio tekst „Sud postupio snishodljivo“ (20. listopada 2012.), a *Pobjeda* se oslanja na izjavuavnog zastupnika Crne Gore pred sudom u Strasbourgu Zorana Pažina i stoga naslov glasi „Zahtjev nije dovoljno utemeljen“ (20. listopada 2012.).

Mediji kao što smo već vidjeli na konkretnim primjerima biraju izvore informacija u skladu s uređivačkom politikom. Oslanjajući se na različite izvore informacija, jedni mediji tvrde da se EU ne miješa u unutarnju politiku, a drugi da je Bruxelles protiv Đukanovićevog upravljanja Crnom Gorom. Na primjer, *Pobjeda* citira voditelja Delegacije EU u Crnoj Gori Mitju Drobniča: „Ne znam i ne vjerujem da bi vlada bilo koje evropske države željela toliko se eksponirati da bi podržala jednu određenu opciju. Brisel, prije svega, želi imati uravnoteženi odnos i sa vladom i sa opozicijom... Ne možemo reći da država u kojoj 20 godina nije došlo do promjene vlasti nije demokratska. Nije to jedini dokaz demokratije, jer znamo da u Evropi imamo država gdje su na vlasti 20 godina iste

političke snage. Ali, u tranzicionim društvima se napredak brže dešava, ako dolazi do promjene vlasti. Ali u tom principu ne treba tražiti neki apriori stav EU⁹⁶. Dok se *Dan* poziva na pisanja pojedinih europskih medija: „Eventualni povratak na državne funkcije lidera DPS-a Mila Đukanovića povećava zabrinutost u Europskoj uniji o odlučnosti vlasti da sprovedu reforme neophodne za članstvo, piše juče briselski ‘Glas Evrope’... Prema ocjeni briselskog magazina, zvaničnici i diplomate u EU, koji su pozdravili imenovanje Lukšića, različito gledaju na aktuelne političke prilike u Crnoj Gori. Navodi se kako s jedne strane misle da zahvaljujući pragmatizmu i proevropskim stavovima, kao i autoritetu unutar DPS-a Đukanović može da ispuni svoja obećanja. S druge strane, oni su zabrinuti zbog stalnih izvještaja o organizovanom kriminalu i visokom nivou korupcije u zemlji – korupcije za koju neki kažu da ide ka samom vrhu.“⁹⁷

Pobjeda, 20. listopada 2012.

Dan, 12. listopada 2012.

Opozicijski list u odnosu na *Pobjedu* udjeljuje manje prostora informacijama koje idu na ruku vlasti. Tako je *Pobjeda* cijelu stranu posvetila intervju Mitje Drobniča na javnom servisu koji je hvalio napore koje ulaže vlast da bi Crna Gora ušla u EU, a *Dan* je pružio svojim čitateljima kratku vijest o izjavi voditelja Delegacije EU u Crnoj Gori.

Pobjeda, 20. listopada 2012.

Dan, 20. listopada 2012.

Izvori takođe svjedoče o uređivačkoj politici. *Pobjeda* češće citira predstavnike vlasti i oslanja se na informaciju iz medija koji su naklonjeni vlasti kao što su *RTCG*, *portal Analitika*, *Radio Antena M*. Pored prepričavanja intervjua Mitje Drobniča s *RTCG*, *Pobjeda* prenosi izjavu poslanika Europskog parlamenta Jelka Kacina s *portala Analitika* da opozicija nije uspjela, kao i izjavu Kacina *radiju Anteni M* da bi EU bila sretna da ima podršku kakvu ima u Crnoj Gori.

Zanimljivo je da se *Pobjeda* i *Dan*, oslanjajući se na anonimni izvor informacija, na različit način ocjenjuju ulogu crnogorske vlasti u procesu europskih integracija. Novinar *Pobjede* u tekstu „Prioritet efikasnost i nezavisnost pravosuđa“ piše: „Jedan zvaničnik Evropske komisije kazao je u utorak novinarima u Bruxellesu, dan uoči objavljivanja godišnjeg izvještaja EK o napretku zemalja koje su u procesu pridruživanja Evropskoj uniji, da se glavne smjernice izvještaja što se tiče naše zemlje odnose na ‘borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala’ uz neophodno jačanje ‘efikasnosti i nezavisnosti pravosuđa’ što su kako je dodao, i oblasti na koje sve zemlje moraju da se usresrede da bi napredovale na putu ka EU.“⁹⁸ *Pobjeda* na ovakav način umanjuje značaj problema i šalje poruku građanima da su sve zemlje koje teže ulasku u EU suočene s rješavanjem istih problema.

96 Šofranac V., “Crna Gora je sada jedina uspješna priča u regionu”, *Pobjeda*, godina LXVIII, br. 16831, 20. listopada 2012., str. 3.

97 V.M. “Brisel protiv Milovog povratka”, *Dan*, god. XIV, br. 4921, 12. listopada 2012., str. 3..

98 Soprenic Marija, “Prioritet efikasnost i nezavisnost pravosuđa”, *Pobjeda*, godina LXVIII, br. 16821, listopada 2012., str. 7.

Novinar *Dana* takođe objavljuje tekst „Brisel traži pravosnažne presude“, u kojem se ne spominju zemlje u regionu, već isključivo Crna Gora: „Odlučna borba protiv korupcije i organizovanog kriminala, proaktivno učešće institucija na svim nivoima i jačanje kapaciteta za pregovore sa Evropskom unijom, glavne su preporuke u izvještaju Evropske komisije o napretku Crne Gore u procesu evropskih integracija, koji će biti objavljen danas.“⁹⁹

Pobjeda, 10. listopada 2012.

Dan, 10. listopada 2012.

Navedeni primjeri nam najbolje pokazuju tehnike manipulacije koje se koriste pri izvještavanju o procesu evropskih integracija.

Sve informacije u *Pobjedi* su isključivo pozitivne i posvećene su uspjehu crnogorske vlasti na europskom putu ili najavi sastanaka u Bruxellesu ili rezultata tih sastanaka „U Briselu danas sastanak o 6. poglavlju – Privredno pravo“ (2. listopada 2012.), „Osmo poglavlje među najvažnijima“ (4. listopada 2012.), „Eksplanatorni skrining za poglavlje - Pravo intelektualne svojine“ (12. listopada 2012.). Dok u *Danu* nalazimo mnoštvo negativnih informacija „Fale rezultati u borbi protiv kriminala“ (2. listopada 2012.), „Garancije KAP-u mimo standarda“ (4. listopada 2012.), „Brisel protiv Milovog povratka“ (12. listopada 2012.), „Sasi piše novi izvještaj o korupciji“ (28. listopada 2012.), „Mafija pere pare preko institucija“ (28. listopada 2012.). Ove naslove u *Danu* ne možemo nazvati senzacionalističkim jer predstavljaju dio izjave nekog od sugovornika, ali je očigledno da opozicijski list u većini slučajeva koristi izvore koji kritiziraju vlast. U *Pobjedi* se često citira Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija, glavni pregovarač Crne Gore s EU Aleksandar Pejović. Izvori kao predstavnici EU su također različiti. U *Pobjedi* nalazimo izjave voditelja Delegacije EU u Crnoj Gori Mitje Drobniča, poslanika Evropskog parlamenta Jelka Kacina, izjavitelja Evropskog parlamenta za viznu liberalizaciju Tanje Fajron, komesara EK za proširenje i susjedsku politiku Štefana Filea. A u *Danu* više prostora dobijaju potparol Evropske kancelarije za suzbijanje nelegalne trgovine i finansijskih prevara Johan Vulf, generalni direktor za unutarnju sigurnost Evropskog parlamenta Andreas Renatus Hartman. Naravno, izjave Mitje Drobniča i Jelka Kacina prisutne su i u *Danu*, ali dobivaju manje prostora. U *Danu* su kao izvori zastupljeniji predstavnici opozicije Miodrag Lekić (DF), Goran Danilović (DF), Nebojša Medojević (DF), Srđan Milić (SNP), Vasilije Lalošević (SNP), ali i u *Pobjedi* nalazimo također izjave opozicijskih partija poput Darka Pajovića (Pozitivna Crna Gora). *Dan* u cilju postizanja uravnoteženosti u pojedinim informacijama citira i predstavnike vlasti i opoziciju. U tekstu „Garancije KAP-u mimo standarda“ pored predstavnika opozicije Nebojše Medojevića citiran je i premijer Igor Lukšić, dok u informaciji „Brisel traži pravosnažne presude“ možemo pročitati izjavu poslanika DPS-a Željka Avramovića.

Ovakva selekcija izvora takođe svjedoči da se mediji rukovode vlastitim interesima, tačnije uređivačka politika predstavlja ključni faktor od kojeg zavisi informiranje publike.

⁹⁹ M. Bo, N. Mi, „Brisel traži pravosnažne presude“, *Dan*, god. XIV, br. 4919, 10. listopada 2012., str. 2.

Zaključak

Na osnovu analize sadržaja dva lista dolazimo do zaključka da su glavna i pomoćna hipoteza potvrđene. Mediji u zavisnosti od uređivačke politike manipuliraju građanima kroz naslove, izvore informacija i vrše odabir izvora kao i činjenica u zavisnosti od uređivačke politike što je dokazano na konkretnim primjerima. To znači da nisu ispoštovani osnovni profesionalni standardi izvještavanja, prije svega poštenje i nepristranost. Američki list *Washington Post* pod poštenjem podrazumijeva sljedeće:

„Nijedan izvještaj nije pošten ako izostavlja činjenice važne za razumijevanje događaja...

Nijedan izvještaj nije pošten ako sadrži u biti nevažne informacije na štetu važnih činjenica...

Nijedan izvještaj nije pošten ako namjerno ili nenamjerno navodi ili čak zavodi čitatelja na pogrešan zaključak. Dakle, poštenje uključuje iskrenost prema čitatelju.

Nijedan izvještaj nije pošten ako novinar skriva svoja opredeljenja ili emocije iza pežorativnih riječi... Poštenje uključuje jasnoću izraza umjesto fraziranja.”¹⁰⁰

Značaj crnogorskih medija u procesu evropskih integracija ističe i potparol Delegacije EU u Crnoj Gori **Dragan Mugoša**. On smatra da „mediji mogu donijeti jedinstvenu, dodatnu vrijednost procesu evropskih integracija tako što će građanima objasniti politiku EU, predočiti prioritetne reforme u državi, ali im približiti i komplikovani EU žargon.”¹⁰¹

Umjesto neophodnih pojašnjenja i pružanja informacije novinari *Pobjede* i *Dana* ne vode računa o interesima građana, već su se fokusirali na ostvarenje političkih interesa vlasnika lista. Upravo zbog toga tadašnji premijer Igor Lukšić je optužio medije da selektivno izvještavaju o nacrtu izvješća Europske komisije o napretku Crne Gore 2012. godine, ističući samo loš ili upozoravajući dio izvještaja.

Sve ove činjenice pokazuju da bez pružanja istinite, točne, poštene, uravnotežene i nepristrasne informacije nema ni objektivno informiranih građana, a bez objektivno informiranih građana ne možemo govoriti o demokraciji.

100 Malović Stjepan, *Osnove novinarstva*, Zagreb, Golden marketing – Tehnička knjiga, 2005., str. 27, 28

101 MINA, “Drobnič: Objasniti građanima evropske vrijednosti”, *portal Analitika*, URL: <http://portalanalitika.me/drustvo/vijesti/120993-drobni-objasniti-graanima-evropske-vrijednosti> (28. listopada 2013.)

Literatura:

Đurović Gordana, “Integracioni ciljevi - ekonomska i bezbjedonosna vs politička integracija”, objavljeno u *Crna Gora u XXI stoljeću u eri kompetitivnosti: integracija u evropske i evroatlantske strukture*, Podgorica, CANU, 2010.

Malović Stjepan, *Osnove novinarstva*, Zagreb, Golden marketing – Tehnička knjiga, 2005.

Miščević Tanja, *Pridruživanje Evropskoj uniji*, Beograd, Službeni glasnik, 2009.

Novinarski članci:

M. Bo, N. Mi, “Brisel traži pravosnažne presude”, *Dan*, god. XIV, br. 4919, 10. listopada 2012.

Soprenić Marija, “Prioritet efikasnost i nezavisnost pravosuđa”, *Pobjeda*, godina LXVIII, br. 16821, 10. listopada 2012.

MINA, “Drobnič: Objasniti građanima evropske vrijednosti”, *portal Analitika*, URL: <http://portalanalitika.me/drustvo/vijesti/120993-drobni-objasniti-graanima-evropske-vrijednosti> (28. listopada 2013)

Šofranac V., “Crna Gora je sada jedina uspješna priča u regionu”, *Pobjeda*, godina LXVIII, br. 16831, 20. listopada 2012.

V.M., “Brisel protiv Milovog povratka”, *Dan*, god. XIV, br. 4921, 12. listopada 2012.

Editorial Policy as the Key Factor in Reporting on European Integration in Montenegrin Print Media

Abstract

In recent years, politicians use media to promise citizens prosperity in all areas by entering the EU. European integration is a central theme in all media that, depending on the editorial policy, criticize or praise the Executive Power. Pobjeda as a state-run newspaper generally reports on Montenegro as a leader in meeting the conditions for joining the EU, while the opposition media, Vijesti and Dan argue that European officials have criticized the Government for a number of unsolved problems such as corruption and crime.

Public is more skeptical about the EU for superficial media reporting on the process of European integration. Reporting is mainly based on statements of foreign and local political officials and placement of facts depending on the editorial policy. Analytical articles and precise explanations of what Montenegro gets by its entry into the EU and what expects it in this way is not found in any print media.

Key words: *Montenegrin print media, editorial policy, European integration.*

This journal is open access and this work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.